

Zprávy z OECD – Příručka k náležitě péči v oblasti příjmového/mzdového životního minima napomáhá zlepšování odpovědného chování podniků

25. 10. 2024

18. 10. 2024 - V reakci na rostoucí objem legislativy upravující odpovědné chování podniků roste poptávka po řešeních posilujících odpovědnost, která by podniky promítly do svého fungování.

OECD se státy G7 sestavují inventáře odpovědnostních opatření a věnují bližší pozornost široké problematice řízení rizik. V Evropě např. v únoru t.r. vstoupila v platnost novelizace řešení nekalých obchodních praktik nebo v červenci směrnice o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti. Avizována byla také směrnice pro omezení klamavých tvrzení o udržitelnosti. Finanční rok 2024 je navíc pro mnoho firem prvním rokem povinného reportingu „due diligence“/scope 3 emisí.

Provádění těchto předpisů v podnikové praxi se teprve ujasňuje v průběhu přechodných období, s nimiž legislativa počítá. Vycházející příručka je sestavená pro dodavatele a odběratele v odvětvích s vyšší mírou rizika nízkých příjmů/mezd. Česká republika (přes nízkou míru chudoby) není z uvedeného vyššího rizika vyjmuta (viz např. zkušenost se švarcsystémem, novelizované prokazování nelegální práce v českém zákoníku práce od 1.1.2024, odhad čtvrtiny českých domácností ohrožených chudobou, přední umístění ČR v mezinárodních ukazatelích typu Global Slavery Index). Příručka se tedy zdaleka netýká výlučně podnikové praxe vůči rozvojovým zemím.

Všichni aktéři na trhu hledají vyšší míru jistoty (právní, příjmové, spotřebitelské) také prostřednictvím robustnějších systémů deklarace záruk zákonnosti, ale i sociální a environmentální udržitelnosti/odpovědnosti. Probíhající transformační procesy se týkají právě systémů, které mnohdy požadované záruky a ochranu klíčových funkcí/parametrů/zájmů u všech aktérů či produktů nebyly s to zajistit. Úprava „due diligence“ v rámci vnitrofiremních postupů tak může představovat další příležitost pro transformační posun i v problematice ne/dostatečných příjmů/mezd. Nejde o formální proces - v některých situacích může dojít např. i ke změně celého modelu nakupování (v důsledku odstranění „harmful purchasing practices“). Vychází se ale ze skutečností, že vzestup cen energií a potravin nejvíce dopadá na nízkopříjmový segment populace, že přes růst nominálních mezd došlo v důsledku inflace k erozi kupní síly domácností, že pracovat ani ve vyspělých zemích často nestačí k tomu, abychom se vyhnuli chudobě (ČR patří mezi země, kde je nejobtížnější vymanit se z chudoby, a i v zemích jako Itálie, Španělsko, Izrael, Chile nebo Japonsko 68 % chudých v produktivním věku pracuje a čtvrtina chudých žije v domácnostech se dvěma nebo více pracujícími osobami), že 94 % pracovníků v zemědělství je zaměstnáno neformálně, že drtivá většina farem závisí na neformální ekonomice/strukturách, aby jejich produkce získala přístup na trh, nebo že nízká úroveň mezd/příjmů vede k odlivu lidí z venkova a chybějícím pracovníkům v zemědělství či k sektorové podinvestovanosti. Závazek zajistit „fair income“ u zemědělců byl tematizován i v souvislosti s výzvou k pragmatickému přístupu k uhlíkové neutralitě do roku 2050 na červencovém jednání ministrů zemědělství v Bruselu. Klíčem pro to, aby nezůstávaly „living wages/incomes“ jen teoretickým konceptem (navíc podmiňovaným z výrobní perspektivy konceptem „living prices“), je především praxe nákupčích (i zakázkářů ve veřejném sektoru), národní konsensus/společné chápání základní mzdové/příjmové úrovně („national ownership of the estimated level“) a dynamická odezva na otázky zúčastněných (např. skrze NKM) nebo na obtíže mzdových systémů s reflexí reality v dané zemi (např. nabídkou in-kind řešení, voucherů, úhrad některých poplatků). V tomto kontextu je zřetelnější, nakolik uvedený trend v legislativě i podnikové praxi vyžaduje bližší pozornost a podporu.

Zpracoval: Oddělení zahraničně obchodní spolupráce MZe, 17. října 2024

Kontakt: radek.stransky@mze.gov.cz